

Från insidan är förorten inte grå

KRÖNIKAN

Jeff
Werner

kultur@gp.se

Det finns bilder som häftat sig fast vid förorten. Som den av gigantiska grå höghus med ändlösa fönsterrader. Det finns några sådana i Jens S Jensens första bok om Hammarkullen från 1974. En visar Bredfjällsgatan där jag växte upp. Fotografiet är taget rakt på, vilket förstärker symmetrin och enformigheten. Men ett fönster bryter mönstret. Ut hänger sängkläder som vittnar om liv.

Det påminner om en annan bild av förorten. Den med en ensam människa mitt i enformigheten. Det kan vara ett ensamt barn på en klätterställning. En pensionär som tittar ut genom ett vädringsfönster. Eller en ensam man på en balkong. Som han som skriker "Voglio una donna" i teveserien Hammarkullen.

Bilder som dessa signalerar att i förorten bor den grå massan, till skillnad från individerna i innerstadskvarteren. Men den som tittar lite närmre på Jensens fotografi ser att varje fönster och varje balkong har sitt eget uttryck. Olika slags gardiner, olika slags balkongmöbler, olika slags blommor. Tv-serien Hammarkullen gjorde också en poäng av alla särpräglade existenser.

ATT FÖRORTEN ÄR GRÅ och likriktad kan bara den tro som inte bött där. Från insidan ser den helt annorlunda ut. Lägenheternas inredningar är personliga uttryck för de boendes erfarenheter och drömmar, i

I centrum anstränger sig alla för att vara individualister på precis samma sätt

Jensens bok likväl som verklighetens Hammarkullen. Och sedda från insidan är de vidsträckta utsikterna över berg och växtlighet omväxlande.

Under fyrtio år har förortens tristhet kontrasterats mot innerstadens rika liv, av den privilegierade medelklass som bor i centrum. I stadskärnan

finns variation och stimulans, heter det. Där bor personligheter i idylliska landshövdingehus och stenhus med vackra ornament.

Ändå visar all forskning att innerstaden är mer ensartad än förorten. Människorna i centrum är mer lika varandra än någon annanstans i staden, såväl till utseende som till sysselsättning och världsuppfattning. De är också väldigt angelägna om att bo med andra av samma sort. Visst kan de vara roade av att äta "etnisk mat", men aldrig av att bo i etniskt blandade områden.

Tittar man närmare syns likformigheten faktiskt på husen. Efter utförsäljningen av allmännyttan i Stockholm har alla nybildade bostadsrättsföreningar låtit montera upp balkonger. De ser precis likadana ut. Inte bara till konstruktionen, med svarta järnräcken och trätrallar på golvet, utan också till hur de är dekorerade. Där står samma Grythyttanstolar bredvid samma keramikkrukor med samma uppsättning kryddväxter. I centrum anstränger sig alla för att vara individualister på precis samma sätt.

Jeff Werner är professor i konstvetenskap vid Stockholms universitet. Jens S Jensens utställning Hammarkullen - 40 år senare visas på Hasselblad center till 13 oktober.